

Liesmu arhitektu gaistošā māksla

Monta Megija Učelniece, "Talsu Vēstis"

“Kad jūras horizontu pārklāj vakara krēsla, krastā pacēlušies majestātiski koka un salmu veidoli, kas sevī glabā solījumu par drīzu pārtapšanu gaismā un siltumā...” Radošā grupa ar visai savdabīgu nosaukumu “Akciju sabiedrība”, kuras kodolu veido pieredzējušie meistari Uldis Balga, Agris Dzilna un Zigmārs Šteins, jau vairāk nekā trīs gadu desmitus kopā Latvijas kultūras telpā unikālu un vizuāli hipnotizējošu mākslas žanru. Tas ar smalku robežu vijas starp cilvēka arhitektonisko ieceri un dabas neparedzamību. Katrs darbs ir neatkārtojams notikums, kas uz mirkli apstādina laiku un dāvā skatītājiem patiesi emocionālu pārdzīvojumu.

UGUNS SKULPTŪRU FILOZOFISKAIS KODOLS

Radošās grupas pirmsākumi meklējami 1994.gadā, kad fotogrāfus Uldi Balgu un Aldi Dublānu kopā ar dizaineri Agri Dzilnu vienoja kopīga interese par uguni kā primāro mākslinieciskās izteiksmes līdzekli. Grupas darbības sākums bija saistīts ar fotogrāfiju un grafikas izstāžu atklāšanu Valkā, kur mākslinieki vēlējas papildināt pasākumus ar performatīviem elementiem, pamazām nonākot pie ugunīgiem objektiem. Tomēr izšķirošais pagrieziena punkts un radošā nobriešana notika 1998.gadā Stokholmā, pirmajā Eiropas čempionātā uguns skulptūru veidošanā, kur meistari guva neatsveramu teorētisko bāzi no akadēmiski izglītotiem tēlniekiem.

Uldis Balga, kurš grupas darbību uztur kopš tās izveides brīža, uzsver, ka viņus fascinē tieši šis īslaicīgo skulptūru fenomēns, kas radniecīgs ledus vai smilšu skulptūrām – mākslai, kas nav mūžīga, bet kuras vērtība slēpjas tieši tās īsajā, intensīvajā dzīves laikā. Viens no grupas pamatpostulātiem, ko viņi paši izveidojuši, skan gandrīz poētiski – “jābūvē būtu tik skaisti, lai būtu žēl dedzināt”. “Mūs interesē tieši uguns – kā tā deg, kā veido formu,” atzīst U.Balga. Viņš uzskata, ka uguns skulptūras “sāls” nav pats statiskais koka objekts, jo tas ir tikai medijs. Patiesā māksla rodas mirklī, kad uguns sāk spēlēties ar formām, radot vizuālu dinamiku, ko nespēj pilnībā tvert neviena moderna kamera. Šī māksla pieprasa tīrību, tāpēc meistari atsakās no ugunošanas elementiem vai petardēm, saglabājot uzticību dabiskai, augšupejošai liesmai, kas dāvā skatītājiem arhetipisku pieredzi, siltumu un mieru.

NO PRECĪZA RASĒJUMA LĪDZ NEPAREDZAMAI LIESMU DEJAI

Darba process “Akciju sabiedrības” trijotnē ir rūpīgi koordinēta saspēle, kurā katram “akcionāram”, kā pašiem sevi tik dēvē, ir sava īpaša, neaizstājama loma. Agris Dzilna, būdams dizaineris, ir tas, kurš sazēmē pat visneprātīgākās idejas, izstrādājot precīzus skulptūru modeļus arhitektūras programmās. Tas ļauj objektu virtuāli grozīt un precīzi aprēķināt nepieciešamo materiālu daudzumu, garumus, ik reizi padarot sešus metrus augsto kons-

FOTO NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

Radošajā grupā «Akciju sabiedrība» uguns skulptūras rada trīs akcionāri jeb trijotne — Uldis Balga (vidū), kurš vienmēr uzņemas atbildību par to, kā notikums tiks saglabāts vēsturei, Agris Dzilna (no kreisās), kurš vizualizē un sazēmē pat visneprātīgākās idejas, un Zigmārs Šteins (no labās), kurš glābj un balsta arī tad, kad citi ir zaudējuši cerības.

“Ir ļoti skaisti, kad redzi to uguns liesmu, to siltumu uz sejas – tā ir sava veida maģija,” teic Uldis Balga.

trukciju būvniecību par inženiertehniski smalku procesu.

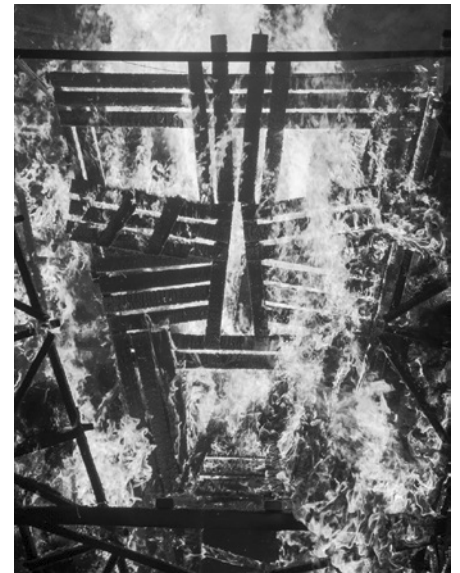
Savukārt Zigmārs Šteins, kurš grupai pievienojās vēlāk kā māceklis, bet nu ir kļuvis par pilntiesīgu partneri, ienes procesā savu taktilo pieeju. Arī pats veidojot individuālās uguns skulptūras, viņš sākotnēji tās rada koka modeļu formātā mērogā 1 pret 10. “Tādā veidā vizuāli ieraugu arī īstenību, varu spēlēties ar formām, pielikt, noņemt nost – aptaustīt,” skaidro Zigmārs Šteins. Viņam kā māksliniekam ir svarīgas visas procesa fāzes. “Būvēšanas fāze, tad pats objekts, dedzināšana un tas, kas paliek pāri. Nav mērķis nodedzināt līdz galam. Ja kaut kas nenodeg, piemēram, mitrā koka dēlī, tā nav problēma, bet gan daļa no procesa,” pastāsta Zigmārs.

Skulptūru būvniecība trijotnei parasti aizņem trīs dienas un ir fiziski smags darbs, ļaujoties uz pašu spēkiem un roku darbu. Kā materiāli tiek izmantoti tikai koks un salmi, kas deg ar milzīgu jau du, paši sevi žāvējot pat pēc lietus. Uldis

Balga sapņo par uguns degšanas skaņas pastiprināšanu nākotnē, lai skatītāji varētu baudīt ne tikai vizuālo mirdzumu, bet arī brakšķus, kas izjūtu pieredzi padarītu vēl piesātinātāku. Tomēr, neskatoties uz rasejumiem, pēdējais vārds pieder dabai – vējam un gaisa mitrumam. “Ir gan tā paredzēšana, gan nejaušība, kas katru reizi ir jāpieņem,” atzīst U.Balga.

“UGUNS SVĀRSTA” GAIDĀS

Ledvesmu jauniešiem darbiem radošā grupa gūst visdažādākajās vietās – no vēstures un dabas līdz pat sadzīviskiem impulsiem. Viens no spilgtākajiem piemēriem ir projekts “Pasmelt uguni”, kura ideja radās, vērojot Jaņu pūdeles aizdedzināšanas procesu, izmantojot vindas jeb akas sviras principu. Citi neaizmirstami darbi bijuši Londonas olimpiādes iedvesmotā “Stonehenge” replika un skulptūra “Viļņi”, kur objekti aizdegās pēc domino principa – viens kritot aizdedzināja nākamo. Meistari atzīst, ka kulminācijas brīdis, kad

Arī šogad Rojas pludmalē iedegs kustīgu skulptūru “Uguns svārsts”.

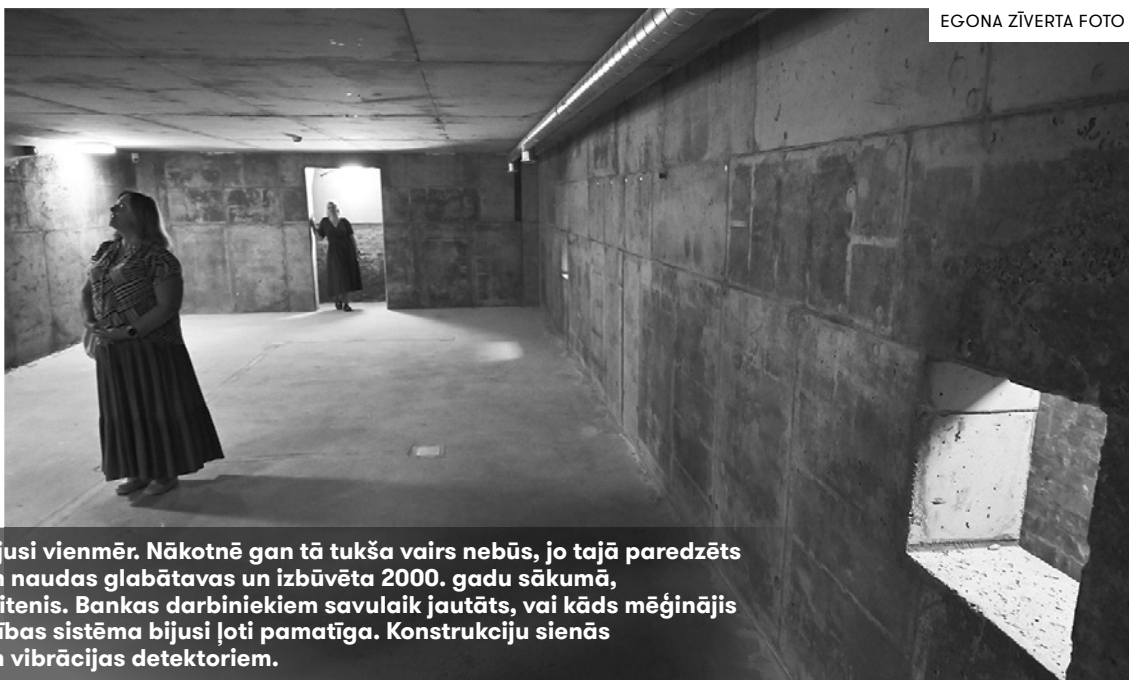
skulptūra tiek aizdedzināta, ir emocionāli visintensīvākais. “Sirds daudzās, kad skaties, kā uguns ies... un ja tā iet tā, kā ir izdomāts – tad viss notiek,” dalās U.Balga, piebilstot, ka tas ir brīdis, kas uzlādē un neļauj nosēdēt mierā.

Šobrīd grupa gatavojas savam nākamajam nozīmīgajam notikumam – skulptūrai “Uguns svārsts”, ko atklās Rojā augusta pēdējā sestdienā. Šis darbs kalpos kā metafora dzīvei, kur katrs brīdis ir neatkārtojams un katras beigas kļūst par jaunu sākumu. “Uguns svārsts” atklās uguni kā spēku, kas vienlaikus rada un iznīcina, iekustinot skatītāju apziņu un dāvājot viņiem iespēju būt pilnībā klātesošiem. Lai gan skulptūras fiziskais mūžs ir skaitāms minūtēs, tās atstātais nospiedums cilvēku sirdīs un atmiņās ir paliekošs, tāpēc Uldis kopā ar domubiedriem aicina ikvienu izbaudīt šo maģiju ar paša acīm, jo “uguns sajūta ir intensīva maņu pieredze... laiks šķietami apstājas, un cilvēks pilnībā iegrīst mirklī”. ■

No naudas glabātavas par vēstures glabātavu

Ata Briķmaņa radiotehnikas un skaņu tehnikas kolekcija no muzeja pagaidu glabātavas jau pārvesta uz drošo bijušās bankas ēku. Telpā, kur tā novietota, savulaik atradies pirmais sardzes postenis – uzreiz pa labi no ieejas. “Kā redzat, drošība šeit joprojām ir pamatīga – logi nav atverami, viss pieslēgts signalizācijai,” ekskursijas laikā uzmanību pievērša tās vadītāja Rasa Zālīte.

EGONA ŽĪVERTA FOTO

Izrādās, ka zem naudas glabātavas ir tukša telpa, un tāda tā bijusi vienmēr. Nākotnē gan tā tukša vairs nebūs, jo tajā paredzēts glabāt koka etnogrāfijas priekšmetus. Šī telpa atrodas tieši zem naudas glabātavas un izbūvēta 2000. gadu sākumā, kad tapa piebūve. Telpa kalpojusi kā tehniskās apsekošanas gaitenis. Bankas darbiniekiem savulaik jautāts, vai kāds mēģinājis izurbties glabātavā, taču tas esot bijis teju neiespējami, jo drošības sistēma bijusi ļoti pamatīga. Konstruktīvu sienās iebūvēti sensori, ēka aprīkota arī ar seismiskajiem sensoriem un vibrācijas detektoriem.

✂ Ligita Kupčus-Apēna, “Kurzemes Vārds”

Vairāk nekā gadsimtu ēka Teātra ielā 3 kalpojusi bankas vajadzībām, un lielākā daļa tās telpu parastajiem apmeklētājiem allaž bijušas slēgtas. Tagad kādreizējā Latvijas Bankas ēka piedzīvo pārvērtības – tajā top Liepājas muzeja atvērtais krājums, kur vienuviet paredzēts izvietot vairāk nekā 130 tūkstošus muzeja priekšmetu. Augusta vidū liepājniekiem un pilsētas viesiem bija iespēja ielūkoties ēkā tās pārtapšanas laikā.

EKSKURSIJĀ ARĪ BIJUŠIE DARBINIEKI

Pirmās ekskursijas vadīja Liepājas muzeja galvenā muzejpedagoģe Kristīne Muceniece un sabiedrisko attiecību speciāliste Rasa Zālīte. Tā kā interesentu bija daudz, publika tika dalīta divās grupās, dodoties ekspedīcijā pa ēku. Muzejs plāno arī turpmāk rīkot vēl citas ekskursijas, ņemot vērā atsaucību.

“Es ticu, ka katrs no jums ir šeit atnācis ar kādu savu iemeslu, kāpēc tieši šodien un šeit gribējāt ienākt šajā ēkā,” apmeklētājus uzrunāja R. Zālīte. Starp sanākušajiem bija arī cilvēki, kuri savulaik paši strādājuši bankā. Bet daudziem galvenais vilinājums tomēr bija iespēja beidzot izstaigāt gaitenīšus un telpas, kurās bankas darbības laikā “vienkāršie cilvēki” nemaz nevarēja nokļūt. Jo pie ieejas atradās sardzes postenis, no kura apsardzes darbinieki kontrolējuši cilvēku kustību. Parastajiem apmeklētājiem bijusi pieejama vien neliela ēkas daļa – vieta, kur varēja mainīt naudu vai iegādāties jubilejas monētas. Pārēji ēka bijusi bankas darbiniekiem un īpaši aizsargāta teritorija.

Ekskursijā varēja ielūkoties bijušajos kabinetos, pagrabstāvā un seifu telpās, kā arī vietās, kas reiz izmantotas darbinieku ikdienai – ēšanai, atpūtai un sportošanai. Apmeklētājiem tika stāstīts arī par telpām un iebrauktuvēm, kas bijušas paredzētas inkasācijas transportam.

CĒLA REIZĒ AR MUZEJA ĒKU

Monumentālo neorenesanses stila namu projektējis ilggadējais Liepājas galvenais arhitekts Pauls Makss Berči. Muzeja krājumā saglabājušās arī ēkas pirmās skices un plāni, bet pirmie meti tapuši jau 1898. gadā. Ēka celta no 1900. līdz 1903. gadam

Ieroču telpa ēkas pagrabstāvā.

tieši bankas vajadzībām, tādēļ tās arhitektūrā īpaši domāts par drošību – biežām mūra sienām, masīvām durvīm, seifiem un sarežģītu telpu plānojumu. Zīmīgi, ka laikā, kad tapa bankas ēka Teātra ielā, pēc Paula Maksa Berči projekta tika celta arī Kacenelsonu ģimenes rezidence Kūrmājas prospektā – nams, kurā šodien atrodas Liepājas muzejs.

Bankas ēkas tapšana saistīta arī ar Liepājas straujo ekonomisko uzplaukumu 19. gadsimta beigās. Pēc Liepājas-Romnu dzelzceļa izbūves pilsētā attīstījās rūpniecība un tirdzniecība, pieauga finanšu darījumu apjoms un līdz ar to arī nepieciešamība pēc atbilstošas bankas ēkas.

Arī tagadējās Teātra ielas nosaukums laika gaitā mainījies. 1899. gadā tā nosaukta tirgotāja un vienas no pirmajām Liepājas kredītiestādēm dibinātāja vārdā par Hāgedorna ielu, bet 1932. gadā ieguvusi tagadējo nosaukumu – Teātra iela.

Pēc Pirmā pasaules kara, 1922. gadā, ēkā darbību sāka Latvijas Valsts bankas filiāle. Pēc Latvijas okupācijas tur atradās PSRS Valsts banka, savukārt 1991. gadā ēkā atgriezās Latvijas Bankas Liepājas filiāle. Tā darbojās līdz 2019. gada beigām, 2020. gada sākumam.

BŪS EKSPOZĪCIJA PAULAM MAKSAM BERČI

Jauns pavērsiens ēkas mūžā sākās 2025. gadā, kad Liepājas pašvaldība daļu bijušās bankas ēkas nodeva Liepājas muzeja rīcībā. Tur paredzēts izveidot atvērto krājumu un pakāpeniski pārvest muzeja vairāk nekā

Apmeklētājiem bija iespēja pašiem izmēģināt, kā atveramas naudas glabātavas durvis. Glabātavas tilpums ir 310 kubikmetru, un savulaik tajā varēja iekļūt tikai trīs cilvēki – bankas pārvaldnieks, viņa vietnieks un grāmatvedis vai ekonomists. Ap glabātavu izbūvēts tehniskās apsekošanas gaitenis. Nākotnē šajā zonā paredzēts izvietot daļu muzeja jūrniecekrājuma.

130 tūkstošus priekšmetu, kas līdz šim glabājušies dažādās pagaidu novietnēs.

Muzeja darbiniekiem tā ir iespēja beidzot lielu daļu krājuma apvienot vienuviet. “Zem viena jumta – viss vienkopus. Tas tiešām mūs ļoti, ļoti iepriecina,” ekskursijas laikā sacīja R. Zālīte.

Pārceļšanās notiek jau kādu laiku, un pirmās jaunā krājuma aprises ir redzamas. Priekšmeti pamazām tiek izvietoti plauktos, vienlaikus muzeja darbinieki veido jaunu topogrāfijas sistēmu, lai katram priekšmetam būtu sava noteikta vieta. Bijusi banka pamazām maina savu uzdevumu – telpas, kur reiz glabāja naudu un vērtslīdus, turpmāk sargās citas vērtības: Liepājas, Dienvidkurzemes un Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu. Pie telpu durvīm vēl saglabājušies agrākie bankas uzraksti, bet tiem līdzās jau parādījušās A4 lapas ar norādēm par to, kas konkrētajā telpā nākotnē varētu glabāties – “Padomju okupācijas periods”, “Biržas arhīvs”, “Metalurģa krājums” utt. Vienuviet jau redzamas lādes, citviet apgaismes priekšmeti un citas kolekcijas.

Nākotnē ēkā paredzēts veidot arī konceptuālu ekspozīciju “Desmit stāsti par Liepāju”, kur pilsētas vēsturi atklās muzeja krājuma priekšmeti, nozīmīgi notikumi, personības un dažādi laikmeti. Tāpat iecerēta ekspozīcija, kas veltīta ēkas arhitektam P. M. Berči.

CER PĀRVĀKTIES LĪDZ RUDENIM

“Tā ir pašvaldības ēka, un mums šķita svarīgi dot cilvēkiem iespēju tajā ieskatī-

ties jau tagad,” viņa saka. Līdzīga interese bijusi arī 2012. gadā pēc Liepājas muzeja ēkas Kūrmājas prospektā remonta, kad cilvēki vēlējušies apskatīt telpas vēl pirms ekspozīciju iekārtošanas. Arī šoreiz interese izrādījusies liela. Ekskursijas tiek pielāgotas krājuma pārvietošanas darbiem, lai netraucētu muzeja ikdienas procesiem.

Pašlaik viens no galvenajiem darbiem ir muzeja krājuma pārvietošana no līdzšinējām glabātavām – Bāriņu ielas 15 un Silķu ielas 7. Savukārt no T. Breikša ielas krājums jau pārvests pilnībā. D. Kārķla stāsta, ka līdzšinējās pagaidu glabātavas ne vienmēr bijušas piemērotākas muzeja priekšmetu glabāšanai. Piemēram, Bāriņu ielā krājums atradies bēniņu stāvā, kur bijis sarežģītāk nodrošināt stabilu temperatūru un nepieciešamo klimatu. “Šobrīd domāju, ka šeit būs labāk, lai gan mums vēl jāpiedzīvo ziema,” viņa piebilst.

Direktore cer, ka līdz rudenim lielākā daļa pārvākšanās darbu būs pabeigti. Pēc tam priekšmeti būs jāsystematizē, jāizstrādā to izvietojuma plāns un jādomā par vizualizācijām.

Jāatzīmē, ka bankas ēkas lielajā zālē nākamgad plānota ievērojamās japāņu mākslinieces Čiharu Šjotas izstāde. Māksliniece telpas jau apskatījusi, un tās viņai iepatikušās. Muzejs gribētu lielo zāli nākotnē saglabāt kā laikmetīgo izstāžu telpu. “Tā mums ir ļoti klusa cerība,” atzina D. Kārķla. Bet galīgais lēmums par telpu turpmāko izmantošanu būs pašvaldības ziņā. Jo ir iecere bankas ēkā izvietot bērnu bibliotēku “Vecliepājas rūķis”. ■

Skrundas rokeris bez politiska pigmenta

lewa Vilmane, "Saldus Zeme"

S tarp Latvijas rokmūzikas galvaspilsētu Liepāju un Latvijā vecākā rokmūzikas festivāla "Saldus saule" mājām Kalnsētas parkā galvu pabāzis jaunulis ar ambiciozu nosaukumu – festivāls "Roks par brīvību".

Festivāla "Roks par brīvību" trešajā gadā uzstājas grupa "Dzelzs Vilks", "Pienvedēja Piedzīvojumi" un Miks Galvanovskis. Arī grupa "Mr.Rally", kam pajautāju – ko saprotat ar brīvību? Grupas runasvīrs Uģis Jēkabsons atbildēja: "Teiksim pavisam vienkārši – rokmūziķiem brīvība sniedz iespēju spēlēt. Bez aizliegumiem. Bez cenzūras. Bez vajadzības kādam lūgt atļauju spēlēt. Brīvība ļauj būt pašam."

Citai festivāla dalībniecei, grupai "R.A.P.", lūdzu precizēt, par kuru no daudzajām brīvībām tā iestājas visvairāk. "Mēs iestājamies un priecājamies par jebkura veida izpausmes brīvību. Jo tieši tā mūs, radošos cilvēkus, kustina. Priekā!" atbildēja kaimiņi no Kuldīgas novada.

PLATFORMA LIELAI DOMAI

Festivāla ideja sakņojas 1994. gadā notikušā akcijā "Roks pret Skrundas lokatoru", kad mūzikas leģendas kopā ar jaunās paaudzes censoņiem sarīkoja politiski motivētu koncertu pret padomju armijas lokatoru Skrundas mežos. Gadu vēlāk mākslinieki atgriezās ar koncertu "Roks pret militarismu", taču satikšanās nekļuva par ikgadēju tradīciju.

2024. gadā mazpilsēta pieteica kultūras jaunumu – jo biežāk skrundenieki atcerējās agrākās akcijas, jo pārliecinātāki kļuva, ka rokmūzikai Skrundā jāatgriežas ar festivālu. Šis mūzikas žanrs pilsētai pietāv, nešaubās Skrundas kultūras nama direktore Dita Nuņevica. Lai gan vērienīgu ikgadēju pasākumu līdz šim trūcis, rokgrupu un solistu koncerti ir ļoti apmeklēti, pilsētā šur un tur dzirdami amatieru mēģinājumi. Skrundeniekus rokam pietuvina arī Latvijā vispopulārākie novadnieki – "Līvu" lideris Jānis Buķelis un dziedātāja Kato jeb Anna Zankovska. Kultūras nama direktore priecājas, ka abi atbalsta Skrundas kultūras dzīvi, kā saka mūsu pusē, strādājot mēlu mutī.

90. gados mūziķi Skrundā rīkoja politiski piesātinātas akcijas, bet jaunā festivāla politiskajā nokrāsā pigmenta tikpat kā nav. Vismaz ne uz skatuves. No otras puses, pigmenta intensitāti regulē indivīda domas plašums un dziļums, man piekrodina 80. gadu anarhists, festivāla "Saldus saule" regulārs apmeklētājs un Skrundas pasākumā ieinteresēts talens Uldis Andersons. Viņš skaidro: "Sākumā domāju, ka skrundenieki izdomājuši par daudz skaļu nosaukumu. Pirmais fests notika, kad Latvijas sabiedrība nervozēja par karu Ukrainā. Vāca ziedojumus, visur bija ukraiņu krāsas, filmas, literatūra... Likās stulbi – kad ukraiņus šau, mēs par brīvību runājam visi un visādi, bet paši par savas tautas un valsts brīvību stīvi čiepstam tikai 18. novembrī un piemiņas dienās. Bet tad es padomāju: ja jau mēs tik reti un vienveidīgi par savu brīvību izsakāmies, tad taču labi, ka vismaz vienā masu pasākumā gadu no gada vārds "brīvība" ir acu priekšā!"

FOTO NO "LĪVU" FEISBUKA GALERIJAS

PLATFORMA JAUNAJIEM TALANTIEM

"Mums gribētos, lai festivāls iedzīvotājiem, programma ietu plašumā un ieinteresētu ne tikai mūzikas klausītājus. Domāju, ka nākamajos gados varētu piedomāt par meistardarbnīcām un bērnu pasākumiem, lai ģimenēm iepatiktos pie mums pavadīt vasaras izskaņu," D.Nuņevicai rūp pasākuma nākotne, lai gan viņa nav tā organizētāja.

Skrundenieki ideju par festivālu uzticēja pieredzējušam pasākumu producentam Sandim Mohovikovam. Par šo izvēli kultūras nama direktore stāsta: "Producentiem ir viss tehniskais aprīkojums, skatuve un gaismas, kontakti un pieredze. Uzņēmumiem un biedrībām ir iespējas piesaistīt finansējumu no pašvaldības. Kultūras nama projekts nesaņemtu līdzfinansējumu ne no Liepājas, ne Kuldīgas novada pašvaldības, taču Sanda projekti tika atbalstīti."

Producents piekrita vairāku iemeslu dēļ. Nozīmīga loma bijusi mūziķiem, kuri izjūt nostalģiju atgriezties uz Skrundas skatuves. Sandis Mohovikovs sadzirdēja arī tos, kuri 90. gados bija pusaudži un apbrīvoja roka akciju dalībniekus. "Šis festivāls raisa emocijas un atmiņas, pret kurām nevaram palikt vienaldzīgi. Mēs cienām pagātni, taču arī nākotne ir svarīga, tāpēc šogad pirmo reizi radījām platformu jaunajiem talantiem un nākotnes mūziķiem – sarīkojām konkursu. Tam pieteicās aptuveni 100 bērnu un jauniešu no visas Latvijas," organizētāju iepriecina ģeogrāfiski plaša pārstāvniecība. Tā nav šaura arī koncerta daļā, jo katram mūziķim ir uzticēgs fanu loks visos reģionos. Sandis Mohovikovs kurzemnieku "jūra" iepazīšies gan ar latgaliešiem, gan vidzemniekiem. "Prieks, ka festivāla dienās "Skrundas muižā" nav neviena brīva numuriņa un cilvēki šim pasākumam pielāgo savu atvaļinājumu vai spontāni atvēl nedēļas nogali. Katrā Latvijas pilsētā cilvēkiem raisās atmiņas vai emocijas, vien jāsaprot, kas konkrēti. Skrundā tas ir roks," vērtē producers. ■

ATMIŅAS

RAČS: AR PAR VISS BEIDZĀS

- 1989. gada martā Rīgas Sporta pilī notikušais festivāls "Roks par neatkarību" radīja formātu, kādā mūziķi 90. gados puda savu nostāju par politiskiem un sociāliem jautājumiem.
- 1994. gada 22. aprīlī akcijā "Roks pret Skrundas lokatoru" mūziķi demonstrēja noraidošu attieksmi pret bijušās padomju armijas nepārtrauktu lokatora darbību. Organizētāji Zigfrīds Muktupāvels un Guntars Račs uzaicināja "Pērkonu", "Līvus", "Husqvarn", "Dālderus", "Bāzi 7", Robertu Gobziņu, viesus no Lietuvas un Zviedrijas. Par akcijas himnu kļuva dziesma "Daudz zābaku pa manu zemi staigā". Mediji pasākumu pārsvarā aprakstīja, nevis fotografēja, tādēļ bildes "Saldus Zemē" (attēlā) raisa uzmanību arī šodien.
- 1995. gada 4. maijā akcijā "Roks pret militarismu" Skrundā protestēja Raimonds Pauls un "Dzeguzīte", "Labvēlīgais tips", "Imanta-Babīte", "Jauns Mēness", "100. debija" un citi. No 1995. līdz 1997. gadam Doma laukumā izskanēja akcija "Roks pret pirātismu", vismaz vienu reizi notika "Roks pret narkotikām" un "Roks apkārt Baltijas jūrai".
- 30 gadus pēc "Roks pret Skrundas lokatoru" Guntars Račs sociālajos medijos rakstīja: "Sekoja vēl pāris pasākumi ar dažādiem nosaukumiem, kamēr sapratām, ka pietiek PRET, ka vajag PAR, un ar to tad arī viss beidzās. Bet atmiņas visnotaļ spilgtas."

Mūzika

- 5. septembrī Saldus novada Zaņas pagasta **Kareļu ciemā** Miķeļa Ābola brīvdabas koncerts.
- 12. septembrī Saldus novada **Kursīšu kultūras namā** dzejas dienu pasākums "Zālīte. Stabulnieks. Rudens". Uztāsies aktieris Imants Strads un pianists Emīls Zilberts.
- 14. septembrī Saldus novada **Druvas kultūras namā** sarunu koncerts "Čaklais. Cits" ar Karīnu Tatarinovu un Robertu Dinteru.
- 17. septembrī **Sv. Trīsvienības katedrālē** Liepājā notiks Tālvāldim Deksnim (1946 – 2018) veltīts koncerts "Atspīdumi", pieminot viņa nozīmīgo ieguldījumu Latvijas kultūrā un ērģelmākslas nozarē. Piedalīsies viņa audzēkņi, šodien labi pazīstami ērģelnieki Larisa Carjkova, Līga Dejus, Diāna Jaunzeme-Portnaja, dziedātāja Ieva Dreimane-Sidare, trompetisti Reinis Ausmanis un Jānis Ivuškāns, mežradnieks Ingus Novicāns un kori – Latvijas Universitātes kamerkoris "DeCoro", Liepājas Tautas Mākslas un Kultūras centra jauktais koris "INTIS", atskaņojot T. Dekšņa domubiedru un draugu – Pētera Vaska un Tālvāldža Ķeniņa – mūziku korim ar ērģeļu pavadījumu, ko viņš savulaik ir spēlējis.
- 17. septembrī **Saldus centra iekšpagalmā** Saldus senioru akordeonistu ansamblis "Akords" koncerts.
- 19. septembrī **Saldus centra iekšpagalmā** Saldus folkloras kopa "Medainis" un draugi izdziedās Saules gada ritu.
- 19. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Simfoniskais orķestris diriģenta Gunta Kuzmas vadībā atklās savu 146. koncertsezonu, Antonīna Dvoržāka mūzikā tiekoties ar vācu čellistu Danielu Milleru-Šotu. Viņš pirmo reizi šeit viesojās Liepājas četrsimtgades starptautiskajā zvaigžņu festivālā. Šoreiz koncerta programmā iekļauts viens no čella repertuāra stūrakmeņiem – Antonīna Dvoržāka Koncerts čellam un orķestrim. Skanēs arī Artūra Liturģiskā simfonija, savukārt pasaules pirmatskaņojumu piedzīvos Jura Karlsona jaundarbs "Saules lēktā".
- 20. septembrī Saldus novada **Strīķu tautas namā** Jāņa Jarāna un Gata Mūrnieka humorkoncerts "Nezinājām, ka esam radi".
- 20. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** kamerzālē viesosies dziedātājas Noras Kalniņas, pianista Riharda Plešanova un dzejnieka Ivara Šteinberga dzejas koncerts "Jaunība", kas apceļojis vairākas Latvijas vietas un atbilstoši Dzejas dienu laikam rudenī iegriezīsies arī Liepājā. Koncertā caur mūziku un tekstu pārdomātā un ironiskā veidā apcerēts jaunības krāšņums, eksperimentējot ar muzikāli tehniskajām robežām. Programmas ideja balstās Ivara Šteinberga godalgotā dzejas krājuma "Jaunība" ("Neputns", 2022) idejās.

Teātris

- 7. septembrī Virbu kultūras namā viesosies **Pastendes amatierteātris "TeRada"** ar Danskovītes izrādi "Sievasmātes labā sirds". Režisore Gita Strazdiņa.
- 11. septembrī **kultūrvietā "Pegaza pagalms"** notiks improvizācijas izrāde "Viesistabas impro", kurā Impro Bomzis Mareks pirmo reizi viesojas Liepājā, lai kopā ar pilsētas improvizācijas teātri "Darīt sevi" radītu vakaru, kurā nekas nav iepriekš izdomāts – tikai spontanitāte un skatītāju iedvesma. Uz skatuves kopā ar Mareku būs Artis Volkovs, Laura Mitiņa un Arta Vīgule, kuri pierādīs, ka improvizācijā iespējams pilnīgi viss.
- 19. septembrī **Saldus pilsētas centrā** staigājama izrāde "Saldus skices" – veltījums Saldus 170. un gleznotāja Jāņa Rozentāla 160. jubilejai.
- 26. septembrī **Liepājas teātrī** pirmizrāde pirmajai Renātes Kērdas izrādei Latvijā. Igaunijā viņa ir ļoti atzīta teātra veidotāja, kuras darbos savijas precīzi vērojumi par dzīves absurdo pusi, kurus pilda humors un ļoti precīzs horeogrāfiskais zīmējums. R. Kērdas iestudējumu nosaukums tiek atklāts vien īsu brīdi pirms pirmizrādes. Lomās: Inese Kučinska, Polina Čerņenoka, Gatis Maliks, Hugo Puriņš, Edgars Ozoliņš, Kārlis Ērglis.
- 26. septembrī Saldus novada **Kalnu kultūras namā** Rūdolfa Kugrēna stāvizrāde "Evolūcija".

Dzeja

- 4. septembrī Saldus novada **Ezeres kultūras namā** tikšanās ar dzejnieku Guntaru Raču un mūziķi Edvardu Strazdiņu.
- 9. septembrī Saldus novada **Blīdenes kultūras namā** un 18. septembrī **Gaiķu tautas namā** – Dzejas dienas. Viesosies mūziķis un dzejnieks Lauris Valters.
- 11. septembrī Saldus novada **Pampāju kultūras namā** – Dzejas dienas. Viesosies mūziķis un dziesmu tekstu autors Kārlis Kazāks.
- 12. septembrī Saldus novada **Lutriņu skolas zālē** Dzejas dienu pasākums kopā ar dziedātāju Krišjāni Valteru.

Māksla

- 3. septembrī **Talsu novada muzejā** notiks Zīmējumu teātris, radošās darbnīcas.
- No 3. septembra **Talsu novada muzejā** skatāma izstāde "Par un ap muižām", bet līdz 6. septembrim – Agate Apkalne, Kristaps Grasis "Visuma pieskāriens".
- No 5. septembra **Saldus muzejā** jauna izstāde – "Saldus cauri laikiem".
- 6. septembrī **Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centra** foajē atklās Ritā Uļjanovas personālizstādi "Citāda pasaule. Viņas stāsti".
- No 28. augusta līdz 3. oktobrim **Sabiles mākslas, kultūras un tūrisma centrā** – Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuāli plastiskās mākslas nodaļas keramikas, stikla mākslas un tekstila specialitāšu pasniedzēju un studentu darbu izstāde "Pie Derība".
- Vēl visu septembri Talsu Kultūras centra **Radošajā sētā** skatāma Kurzemes fotodienas 2026 plenēra izstāde "Talsi ir...".
- Līdz 27. septembrim **Liepājas muzejā** skatāma stikla mākslinieces Andas Munkevičs darbu izstāde "Tuvāk mājām". Tās iedvesmas avots ir māju sajūta – sajūta par vietu, kur mīt sirds un veidojas cilvēka identitāte. Īpaši Liepājas muzejam veidotajā izstādē māksliniece pievērsās dzimtas atmiņām, piederībai Kurzemei un vērtībām, kas veido cilvēka identitāti.

Citas lietas

- 4. septembrī Saldus novada **Kalnu kultūras namā** tikšanās ar aktieri un tulkotāju Gundaru Āboliņu.
- 4. septembrī **Talsu novada muzejā** norisināsies zinātniskā konference "Cilvēks ideoloģiju krustpunktā: kultūrvēsturiskā mantojuma interpretācija muzejos".
- 10. septembrī **Kazdangas kultūras namā** ar vadmotīvu "Kultūraugsme: Cilvēks" norisināsies 4. Kurzemes kultūras forums, pulcējot kultūras nozares profesionāļus, entuziastus un ikvienu, kam svarīga kultūras attīstība.
- 29. septembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Mākslas forumu 2026 atklās "Reiha gājiens". Amerikāņu komponists Stīvs Reihss šā gada rudenī atzīmē savus deviņdesmit. Sveicienu Meistaram jubilejā un apmeklētāju pārsteigumam gatavo horeogrāfs Artūrs Nīgalis un dejotāji, mākslinieks Kaspars Podnieks un mūziķi.
- 30. septembrī **"Pegaza pagalmā"** Liepājā ar lekcijizrādi "Kādēļ viņi nesa-prot?" viesosies pētnieciskā žurnāliste Inga Sprinģe. Kā pārliecināt vīru, kurš fano par politiķi populistu?